

Posudek vedoucího diplomové práce

Petr Popel, Sociální politika Revolučního odborového hnutí a příprava zákona o národním pojištění v letech 1945-1948. Diplomová práce, UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2006, 94 s. + 3 přílohy

Problematika sociálního pojištění nebyla po řadu let tématem, jež by bylo v české historiografii soustavněji sledováno v kontextu sociálních dějin, a to nejen jako jeden z hlavních prostředků moderního řešení sociální otázky, nýbrž i jako důležitá součást dobové kultury. Tím mám na mysli různé konstrukce jejích hodnotových priorit s ohledem na kvalitu života, životní jistoty a v neposlední řadě i na problém lidské důstojnosti, jenž je nerozlučně spjat s vyššími civilizačními formami alespoň tam, kde se zakládají na přirozeném právu, ať již je chápeme spíše křesťansky či osvícensky. Tím chci říci, že jde o problematiku, jež má nezastupitelný význam filozofický, resp. etický. V tomto smyslu u nás byla chápána ovšem jen ojediněle.

Z těchto i jiných důvodů neměl diplomant příliš mnoho přitažlivých domácích vzorů pro zpracování svého tématu. Stručně řečeno, kvalitní sekundární historická literatura tohoto typu je u nás stále poměrně chudá. Značný krok dopředu lze však očekávat od chystané monografie Jakuba Rákosníka, z ostatní odborné literatury se sociální politikou soustavněji zabývali zejména Lenka Kalinová a Zdeněk Deyl. Již z tohoto důvodu je třeba přivítat Popelovu snahu o to zjednat si v tématu základní přehled, což není jednoduchou záležitostí též vzhledem k jisté torzovitosti té části archivního materiálu, s nímž měl možnost pracovat.

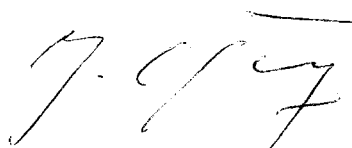
Ke své škodě po mém soudu nevyužil periodický i neperiodický dobový tisk. Ten by mu byl totiž poskytl nepochybně větší prostor pro sledování různorodých interakcí mezi odboráři a vrcholovými funkcionáři v otázce tak důležité, jakou bylo tzv. národní pojištění jako jedna z klíčových forem

socializační vlny, jež proběhla po r. 1945 ve vyspělejších státech západní Evropy. Autorovi se přitom podařilo zjednat si solidní vhlad do poměrně turbulentního vývoje odborové organizace v českých zemích v letech 1939-1945. Nastínil též hlavní vývojové linie Revolučního odborového hnutí v letech 1945-1948, kdy se dostalo pod rozhodující vliv KSČ jako jedna z „pák“ uplatňování jejího vlivu mezi pracujícími, zejména pak mezi dělnictvem.

Jisté náznaky, jak takto konstruované interakce mohly vypadat, podává kolega Popel na s. 59-61. Hlavní přínos jeho DP však spatřuji na stránkách následujících (s. 62-70), kde se věnuje vlastnímu národnímu pojištění, jehož osnovy o nemocenském, úrazovém, invalidním a starobním pojištění začala vláda projednávat 13. 2. 1948 a v podobě jednotného zákona bylo přijato parlamentem 15. 4. t. r. Autor v této souvislosti zmiňuje též řadu přechodných právních norem z let 1945-1948 včetně dynamického vývoje hornického pojištění (s. 71 ann.). Další možnost k budoucímu rozšíření spektra jeho výzkumu obsahují jeho pasáže o tzv. závodních radách jako nástroji kontroly, již měli pracující podle socializačních představ Ústřední rady odborů uplatňovat vůči vedení podniků (s. 77 ann.). Z drobných omylů připomínám jen, že na začátku s. 34 má jít nepochybně o r. 1939, tedy ne o r. 1948.

Celkově tedy soudím, že text kolegy Popela odpovídá nárokům kladeným na diplomovou práci z oboru historie, proto jej doporučuji rád k obhajobě.

ještě velmi oblíbené

Praha 8. 9. 2006

Prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.